

"Stajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 krom; za Ameriko pa 6 krom; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvu in upravnemu se nahajata v Ptuju, gledališko poslopje štev. 3.

Slava Tabi, ki si nas kmetski ljubil!

"Kmečki stan, srečen stan!"

Dopis: dobrodoši in se sprejemajoč zastavljen, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/6 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2.50, za 1/48 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 21.

V Ptuju v nedeljo dne 25. maja 1913.

XIV. letnik.

Posojilnica v Šoštanju pred polomom.

Iz Šoštanja se poroča:

Dne 16. t. m. vršila sta se v pisarni tamšnje slovenske posojilnice dva jako viharna shoda, katera je vodil celjski advokat dr. Vojislav Kukovec. Namen zborovanja je bil, da se od posameznih zadružnikov celjske zveze izpreša visoko svoto 200.000 krom, s katero bi se pokrilo že leta sem obstoječi primanjkljaj Šoštanjske posojilnice. Ali ta poborna želja modrijanov okoli celjske "Zadružne zveze" se ni izpolnila. Baje je le en sam zadružnik se zavezal, plačati malenkostno svotico v pokritje velikega primanjkljaja. Dr. Kukovec je m. dr. omenil, da se je 612 članom pisma poslalo, v katerem se jih je prosilo, dovoliti prispevke za pokritje deficitia. Povedal je tudi, da je bil takrat direktor in pravni konzulent posojilnice, 20.000 krom, inženir Vošnjak v Guncicah 8.000 krom. Dr. Kukovec je nadalje priznal, da se je na fabrično realitetu Ivana Vošnjaka v Šoštanju, ki se jo je na 300.000 K. ceno, v kritičnem času od Šoštanjske posojilnice posojila za 280.000 K. dalo (!!!). Tudi je omenil dr. Kukovec, da ima posojilnico v Šoštanju razven dveh realitet v skupni vrednosti 20.000 K., na katerih pa je za 40.000 K. bremen (!!), še neko hišo na Dunaju, ki je pa budo zadolžena, pa vkljub temu 25.000 krom mitnine nosi (?).

Za saniranje in pokritje velikanskega deficitia 200.000 krom podpisale so nekatere posojilnice izjavovo, da bodejo pri Šoštanjski posojilnici vložile 70.000 K. in obenem šenkale obresti; in kamenjno hočejo te mehkosrčne posojilnice iz svojega čistega dobička Šoštanjski polomljeni posojilnici darovati 80.000 K. Baje je tudi namestnik v Gradcu dr. Kukovec obljubil, da bude in država pomagala (?).

Ko se je očitalo, da bi morali velikansko pravzaprav trpeti član in takrat nega predstojništvo Šoštanjske posojilnice, povedal je Kukovec, da ti zdaj nobenega premoženja nimajo, kar pa bržkone ne odgovarja resnici. Glavni krivec slovenski advokat dr. Mayer se je potem pričel izgovarjati, češ da je bil takrat še premlad, neizkušen v denarnih stvareh (zakaj je potem prevzel odgovorni posel?) itd. Razburjenje kmetje so dr. Mayerje ojstro prijeli in tako je moral javno obljubiti, da bode tudi se zdaj prispeval iz lastnega za pokritje deficitia. To je tudi samoumevno in čudimo se, da se mora tega, neizkušenega slovenskega advokata takoreč s pestmi prisiliti, da storji svojo pore. Natrindolnost...

Stvar stoji danes tako-le: Posojilnica Šoštanju je že več let sem za

200.000 krom pasivna. Vkljub temu se iz političnih vzrokov zavlečenje uresničenje poštenega reda. Zdaj mora c. k. oblast red napraviti! V kratkem bode prišlo do likvidacije posojilnice v Šoštanju. Slovenski kmetje pa zdaj jasno vidijo, na kakovo brezvestni način gospodarijo prvaški voditelji z tujim, ljudskim denarjem.

Steckenpferd milo lilijino mleko

vedno kakor doslej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsakodnevna priznanevalna pisma. à 80 h povsod v zalogi.

Balkanske zmešnjave.

Svetovni mir zasigurjen? — Balkanski prepri. — Silistra rumunska! — Albanija. — Odpuščanje rezervistov.

V berolinski cesarski hiši se vršijo te dni velike slavnosti ob priliku poroke cesarjeve hčerke. Teh slavnosti se udeležita tudi ruski car in angleški kralj. Anglija in Nemčija, ki sta bili tako veliki nasprotnici in tekmovalki, se torej prebljujeti. V tem leži pač najboljše jamstvo za zasigurjeni evropski mir.

Medtem se pogajanja med balkanskimi zavezniški precej kritično razvijajo. Kakor vse kaže, sta sklenili Srbija in Grška posebno pogodbo, s katero hočejo Bulgariji večji del njenega v borbi proti Turčiji pridobljenega plena odvzeti. Bulgari se seveda branijo in večkrat je že izgledalo, kakor da bi potegnili zavezniški svoj še od turške krvi mokri handžar za medsebojno vojno.

Bulgarsko-rumunska pogajanja so imela polni uspeh. Trdnjava Silistra spada bodo odslej Rumuniji.

Medtem ko se je vsled odločnega nastopa Avstrije severne meje nove države Albanije določilo, velajo pogajanja zdaj južnim mestom, pri katerih je zlasti Italija zainteresirana. Tudi tukaj zna še priti do hujših prask in zmešnjav.

Odpuščanje naših rezervistov se je medtem pričelo. Počasi, kakor polži počasi gremo torej splošnemu miru nasproti.

Odpust naših rezervistov.

"Milit. Rundschau" poroča: Vsi komandanti od 1. do vstevši 14. kóra so sprevajeli odlok, glasom katerega se mora odpuščiti vse rezerviste letnikov 1909 in 1908. Od letnika 1908 nahajajo se zdaj rezervisti le pri kavaljeriji. Ta odpust obsega okroglo 35.000 mož. Nadalje se odpusti deloma tudi nadomestno-rezervne letnike 1910 in 1911. Ta dva letnika obsegata okoli 15.000 mož. Skupaj pride torej okoli 50.000 rezervistov domu. Od rezervistov,

ki služijo v Bozni in Hercegovini ter Dalmaciji, se zasedaj nobenega ne odpusti. Pač pa se jih sme na kratki, do 14 dni trajajoči dopust (Urlaub) vsaj deloma poslati. Razmere še vedno ne dopustijo, vsem posebnim vojaškim odredbam ob meji na jugu konec napraviti. Vse nevarnosti te krize torej še nismo prestali!

Na razvalinah Skutarija.

Reichspostie poroča njen dopisnik iz Skutarija: Ako se sprehaš skozi ozke ulice Skutarija, pravzaprav ne vidis mnogo o uspehih bombardmenta. Tu in tam velike luknje v zidovju, od 1 do 4 metrov široke, kipi šodra in kamnenam esto stanovanjih hiš. Ako hočeš videti po srbskih in črnogorskih krogljah prizadete razvaline, moraš iti tja, kjer stojijo katoliške cerkve in katoliški zavodi. Ti so bili cilj črnogorskih artiljeristov. Jako radi so streljali na avstro-ogrski konzulat. Nadškof Seregi mi je povedal, da so črnogorski oficirji vedno za cilj katoliške cerkve in avstrijski konzulat določili. In balkanske države so rekle, da so vojsko v znamenju kriza pričele! Na stolno cerkev se je streljalo, ker so Črnogorci prav dobro vedeli, da je v to cerkev na stotine katoliških žen in otrok zbežalo. V mestu se nahajajoči srbski popi so Črnogorcem to naznali! 21 cm-melinite bombe so ble pozdrav črnogorske križarske armade; ti strelci so veljali Božjem hramu, "Črnogorci so hujši nego Turki!" Te besede mi je rekel skutarski katoliški nadškof monsignore Seregi!

Obiskal sem katoliški frančiškanski samostan. Pater Facini sprejel me je pod milim nebom. Cela streha prednjega trakta samostana je porušena. Solnce sije v dvorane. »Dne 27. februarja«, tako mi pripoveduje pater, »ob 3. uri popoldne molil je tukaj 82 letni frančiškan pater Rodolfo. Takrat je priletela 21 cm krogla in je udarila skozi sedem dvoran poslopja. Vse je padlo v razvaline. Pater Rodolfo pa je kleče naprej molil na malem nerazrušenem prostorčku. Pravi čudež se je zgodil. Ena stena spodnje dvorane je ostala cela; sred med slikek alianski škofovi vidim tudi sliko cesarja Franc Jožefa I. Pater pravi: »On je vse videl, on nam bode pomagali...« P. Domenico mi je pravil, da se je med obleganjem vsaki dan 800 do 900 ljudi pred durnimi samostana hranilo. In vendar je 85 katoličanov v sledi lajko umrli. Splezali smo čez veliko, 4 m široko zemeljsko luknjo; črnogorski strel odtrgal je bil celi ogelj šolskega poslopja od strehe pa do dolni in je poleg tega še to jamo v zemlji napravil. Dne 8., 10. in 27. februarja so Črnogorci 30 težkih krogel v samostan poslali. V šoli samostana je bilo mnogokrat do 200 otrok; k steči se jim ni mnogo zgodilo.

Potem so mi frančiškani pokazali svojo »trdnjavico«, v kateri so bivali med obstrelevanjem. V kleti pod refektorijom so živel, kakor zverine v temni, mokri jami. Najhujša ječa je proti tej kleti prijetno stanovanje. Tu je bival tudi katoliški škof Sehlaku iz Pulati.

V kloštru frančiškani pokazala mi je sestra Feliciana razvaline, zlasti mesto, kjer je ubila 4. marca črnogorska bomba več katoliških sester. Med razvalinami se je našlo še mnogo knjig šolske dece... Žalosten je pogled na lepo, stolno cerkev, ki je napol podtrda. Neverjetno zverinство je, kar so Črnogorci tu zagrešili. Streljalo se je na oltarje; začigli so zakristijo, spovednice, — povsod le razvaline in kamnje... V samostan jezuitov se je razpočilo 36 velikih črnogorskih krogel. In to so ljudje storili, ki tudi na Kristusa verujejo...

Politični pregled.

Naš državni zbor pričel je zopet svoje zasedanje. Načelnik vlade grof Stürgkh imel je daljši govor o notranji in zunanji politiki. O

tem kakor sploh o dogodkih v državnem zboru bodoemo še pozneje govorili.

Morilec Kunschak, ki je soc. dem. voditelja Schuhmeierja ustrelil, bil je pred dunajsko potroto na smrt na visičah obsojen.

Poduk za kmetsko žensko mladino. Na zadnji konferenci deželnih kulturnih svetov ter kmetskih družb v Avstriji se je naglašalo nujnost izidanja poduka kmetske ženske mladine. Referent je omenil veliki gospodarski pomen ženske na kmetskem posestvu. Delo dobre matere in gospodinje je tako mnogovrstno, da je temeljita strokovna izobrazba neobhodno potrebna. Na Nižjem in Gornjem Avstrijskem kakor tudi na Štajerskem se je ta strokovni poduk že z najboljšim uspehom vpeljal. Da bi le država dala potrebna sredstva za ta poduk.

Spominski križec. Listi poročajo, da se bodo podelili spominski križec vojakom, ki so stali v vojskih zmešnjavah preteklega in tega leta ob naših mejah. Križec, katerega bodoje dobili oficirji, vojaški uradniki in moštvo armade ter vojne mornarice, ki so izvrševali vojaško službo v obmejnih pokrajiah, nosil bodo letnico 1912—13. Baje bode tudi vojaštvu službeni čas v teh kritičnih dnevih dvojno zaračunjen.

Katere bolezni se mora oblasti naznaniti? Glasom nove postave, ki jo je cesar potrdil, veljajo sledeče bolezni kot naleznljive in so torej podvržene naznanih dolžnosti: 1. Šarlaha. 2. Difterija. 3. Abdominalni tifus. 4. Griza. 5. Epidemična otrpelost vrata. 6. Mrzlica porodnic. 7. Tifus. 8. Koze. 9. Azijatska kolera. 10. Kuga. 11. Povrnivši se tifus. 12. Lepra. 13. Egipčano vnetje oči. 14. Rumena mrzlica. 15. Vranični ris. 16. Smrkavost. 17. Steklost.

Izjemno stanje v Bozniji in Hercegovini, ki se je proglašilo vsled pričakovane vojske s Črnomorom, je po 12-dnevnom trajanju zopet razveljavljeno. Ker so se Črničarci v vprašanju Skutarja popolnoma avstrijski zahtevi podali, je ta odločitev samoumevna.

Napad ruskih oficirjev? Iz Podwoloczske poročajo: Na tukajšnjem obmejnem železniškem mostu stal je na avstrijski strani vojak na straži. Na drugi strani se je sprehajalo par pisanjih ruskih oficirjev. Eden teh oficirjev je stavil s tovarši, da bode avstrijskemu vojaku orože vzel in ga prinesel na rusko stran. Res se je oficirju posrečilo, priplaziti se do vojaka. Ali vojak se je z bajonetom branil in ruski oficir je padel s prebodenim srcem mrtev na tla. Napovedala se je stroga preiskava.

Rusko vojaštvo in žganje. Ruski državni proračun za 1913 kaže, da ima Rusija iz žganjepitja 645 milijone rublov ali 1400 milijone kron dohodka. Iz teh dohodkov iz žganja zomore Rusija vse troške za svoje vojaštvo plačati in ji poleg tega še 100 milijonov za druge namene preostaja.

Politični umor. V Münchenu je bil na javni cesti pruski vojaški ataše Lewinsky ustreljen. Umoril ga je neki kot anarhist znani, že 80 krat predznavljan postopač Strasser.

Po Francoskem vprizarjajo zdaj vojaki velike, uporom podobne demonstracije proti 3 letni vojaški službi, katero hoče vlada zdaj zopet vpeljati. Vršili so se že pravi boji. Ljudstvo ravno ne razume napadalne in maščevalne ideje francoske vlade.

Dopisi.

Ormož. Ker se je vše več slovenskih in nemških listov podrobno bavilo z razobešanjem zastave ob priliki padca Skadra, mislimo, da tudi mi zadevo našim bralcem pojasmimo. Skader (Skutari) je padel in seveda bilo je to dovolj povoda za naše privake, da dajo duška svojemu veselju nad tej velikanski (! ! !) zmagi Crnogorcev. Pozabili so, da so v prvi vrsti Avstriji. Zavihrala je tudi okoli poldne (na dan Sv. Marka) zastava iz ormoške posojilnice in glej — hitro se je prikazala in še hitreje je zginila, — in

ne samo zastava, ampak tudi tisti, ki so jo razobesili, poskusili so se v znamen junastvu. Ko sta občinski tajnik in redar zahtevala odstranitev zastave, izgovarjala sta se posojilniška šribarja, šprican žandar Rojs in nek privandran Kranjec, da je zastava razobešena v čast Sv. Marka. Seveda to bajko nikdo ni verjal in ker zastave nista hotela takoj odstraniti, obvestilo se je žandarmerijo. Bolje se prvakoma nebi moglo zakuriti, kakor blisk sta jo z zastavo pobrisala in se poskrila. To zadnjo bržkone tudi na čast Sv. Marka?! Prepricani smo, da bodo pristojne oblasti ta dva črnogorska junaka podučile, kako se Sv. Marko in Skader strinjata in bodo tudi namigale špricanemu žandarju Rojsu, zakaj on dobiva svoj „Gnadenpension!“ O gonji prvakov proti nekaterim jim iz navedene zadeve neljubim osebam še spregovorimo.

Iz Obriža. Ljubi „Štajerc“, če bi hoteli biti dosledni, morali bi odločno zahtevati, da ne izhajaš več v mestu, ki se je izkazalo tako nevhaležnega napram onemu naših domačinov. Kakor smo iz različnih časnikov posneli, dohitela je našega domačina, koncipijenta dr. Salamuna (znanega zagrizenega prvaka žametne suknje) v neki kavarni v Ptiju strašna birma, tako da je siromaček parkrat bogecu pete pokazal in ljubo majko zemljo poljuboval; placičo za nek nepatriotičen izraz. Je že tako, vsi ljudje niso prvaki in tudi ne priatelji Črnomorčev, kaj ne, oklofutan gospod? Posebno brido pa že je za navedene gospodeka, da ga sedaj zasmehujejo celo njegovi bratci ter pravijo, kar je iskal, to je našel.

Iz Amerike. Sublet Wyo, dne 28. 4. 1913. — Ker tudi Ti, dragi „Štajerc“, zahajaš v to daljno ameriško mestece, ne morem da bi Tebi nič ne poročal. Cerkveni slavnosti Ti ne budem, ker cerkev tukaj ne najdeš, temveč za cerkev ima tukajšna „Companija“ eno iz desek postavljen poslopje, v katerem se eden večer vršijo „Unisce“ seje, drugi večer je ples, tretji dan pride iz Evrope kakšni izgnani duhovnik ter bere službo Božjo. In to je vše za profit kapitalistom! Kako da sem jaz prisel v to daljno mestece, Vam hočem naznaniti. Dragi bralci „Štajerca“! leta 1909 hotel sem voliti namesto moje pokojne matere napredno in to je bilo klerikalcem kakor ogenj v strehi; hitro pregovorili so mater, da tega naj ne dopusti; in zares pokazala je meni duri iz koče; ni mi druga preostajalo, kot črez lužo kruha slažit za sebe in družino. Leto naprej, slovenski duhovniki in klerikalci, držite naše matere v temi in izgajanje bodejo svoje sinove k ameriškim kapitalistom, kateri nas vsaki dan morijo in ubijajo! Ravno tako se je zgodilo mojemu sošolcu M. Fureku; ednemu sinu je mati posestvo prepovedala in potem tujcem za najmanjšo ceno razprodala, to pa le zato, ker ni hotel lopnit po farški tercalki, temveč si želel napredno ženo! Dne 9. aprila je šel v tukajšnji premogorov zdrav in vesel delati; hitro ko prične delo, odtrga se nad njim podzemeljsko gorovje ter njega ubije na mestu! V trenutku, ko je moral pokojni priatelj smrt storiti pod kamenjem za kapitalista, pregriznil si je svojo spodnjo ustnico skozi in skozi; tako je bilo razvidno, ko so ga izpod kamena izkopali in pozneje, ko je pokojnega zdravnika osnažil. Drugi dan, 10. aprila, vršil se je pogreb; 3 ure daljno pot po skalovju in puščavi v bližnjo mesto Kemerer. Žalostno je bilo gledati pri odprttem grobu jokajočo ženo s petimi malimi otročiči, kateri so klicali, da ne pustijo „ata“ pokopati! Pokojni Furek bil je moj sošolec, fara Studenice pri Poličanah, kjer zapušča veliko znancev in sorodnikov. Zatorej kličem njemu, naj mu bode lahka tuja zemlja! — Krepli pozdrav vsem napredno-zavednim na zelenem Štajerju! John Ostrožnik.

tako Fellerjev sline raztopivi antikataralični zeliščni esenc-fluid z znamko „Elzafluid“, 12 steklenic franko za 5— K pošle lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz št. 241 (Hrvatsko), kjer se tudi Fellerjeve staro priznane, milo odvajajoče Rhabarbara-kroglice z znamko „Elza-

Novice.

Lep praznik. Da se omeji uničenje kranjskih gozdev, se je l. 1874 na predlog skakega ministra Združenih držav Mr. Mottevati! sklenilo, na enem dnevu v vsakem letu ve zapreti in mnogo tisoč dreves saditi. Lukač in polit dneva se je tekom let razvil pravi javni parce v Črno Mladino se na ta lep praznik o vrednostiču vino ta žavanja gozdov podučuje. In obenem se nedeljo zoče soče dreves sadi. Na ta način je s skrajno načel delom oblasti in šol nastalo že mnogo krovje, časti gozgov.

Dvoboje. Na Danaju vršil se je dvobojevje je bilo hauptmanom Iborowski in oberlajntantom ne mu je re som, pri katerem je bil zadnji ustreljen ledalo. Vesjnost dvobojevje, ki se vključi postavi še Janes v ponavljajo, treba bi bilo z najostrejšimi strojki zmedeti zatreti. O tem dvoboju se bodo tudi v države na zboru govorilo.

Mrtva rojstva na Francoskem znašala leč še nis 1911 glasom uradnih naznanih 36.000; irani p nisci pa presega to število 100.000. Francoski nočajo imeti otrok in to dela bojažljiv in rokodelci mnogo prevlagic.

Velikanski požar. V Pressburgu nastadar z preteklo soboto požar, ki se je vsled horavice, vetra grozovito hitro razširil. Ogenj je prisli, da b starem mestu, svoječasnom židovskem, Gjubljeno na in se je razširil v par urah na grozoviti ravnici S čudovito naglico skočila so plameni oblačeva do hiše, od ulice do ulice. Tri ure po zve vršile s požara je bil ogenj že v desetih ulicah razširil borova gorelo že 65 hiš. Več kot 8.000 večinomasi so m nih ljudi je brez strehe. Tudi en otrok krojača za gasilec sta našla v plamenih svojo smrt. Še gorilje je neprecenljiva. Mnogoštevilne požarne bralci je Trgove se delajo naporno s pomočjo vojaštva, drenski nar magajo požar. Na brzjavno prošnjo pristativno za posebnim vlakom tudi dunajska mestna polna mu ne bramba, ki je jako uspešno pomagala. Češča pa ka dovolil za nesrečne pogorelcce takoj 20.000 način. Evo podpore iz lastnega žepa. Tudi od drugih je mnogo prihajajo podporni denarji.

Iz Spodnje-Štajerskega. Tudi „Štajerc“ zasluzek je skremarja.

Pozor pred šarlahom! Več tednov divja v nekaterih občinah ptujskega okraja gozna naro kužna bolezen šarlah ali škrilatica. Potrafikant je združena z difterijo, njene posledice pa te je so mnogokrat ali takojšna smrt, ali pa ledic. Opozarjam stariše, da je šarlah nevarna, zavratna bolezen. V terih občinah v Halozah je že grozno pravško iznadebudnih nedolžnih otrok pomrlo. Priveskom mestu so se že pojavili slučaji te bolezni. Senčar s par tednih je 7 otrok umrlo. Oblast in mi se niki delajo z vsemi močmi nato, da bi stope bolezni zatrli. Tako je oblast več šol Istotako je c. k. okrajno glavarje prepovedalo udeležbo šolske din pri procesijah sv. Rešit, Telesa v farah Novacerkev in Vid pri Ptaju. Ednako tej prepovedi tudi v Ptju skušalo otroke varovati. Od ljudje, fantje in dekleta, seveda ne pade to odredbo. Glavna stvar pa leži na starosti. Vsi kmetski starši vendar večidel nimajo nego svojo deco! Ne izpostavljate varnosti, ne izročujte jo tej bolezni! Nenite takoj oblasti vsak slučaj laha, kar zahteva tudi postava. Ne otroke po velikih družbah, po gostilnah; je zavratna bolezen in na rokavu ali bleke se jo lahko domu prinese. Ako sosedovi otroci to bolezen, ne pustite v zdravi otroci naj ostanejo zdaj sami zasinficirajte hrame s korbo.

Vhod bolezni

pri največih notranjih boleznih je vrat, ki je najbolj mrzlemu zraku izpostavljen. Rabiti bi morali torej pri bolečinah vrata, kašlu, hripanosti, zaslinjenju in praskanju v vratu vedno

kroglice“, 6 škatljic za 4— krone, lahko Mi smo se sami o vrednostnih lastnostih staroznamenitih domačih sredstev preparamo s svojim čitateljem le priporoči jih imajo vedno doma.